

Niets nieuws onder de zon.
Maar gaat ie nu schijnen?

Rob Bovens
Inspiratiedag studenten AD en T
28 november 2018

Presentatie langs twee lijnen:

Alcoholbeleid en studentenwelzijnsbeleid

Alcoholbeleid

Wat recente cijfers

Uit gezondheidsmonitor Windesheim, J.M. Dopmeijer (ongepubliceerd) plus voormeting IkPas2018, R. Bovens

	Windesheim 2017 (drinkers), n=1544	Studenten IkPas 2018 N=185	Overigen IkPas 2018 N=4494
Gemiddelde frequentie	3.0 dagen	3.2 dagen	4.6 dagen
Drinkt op 7 dagen	4.5%	2.2%	28.6%
Drinkt op 6-7 dagen	9.7%	9.3%	41.2%
Drinkt op 5-7 dagen	18.7%	21.7%	53.8%
Totaal Glazen DDW	2.0 gl.	6.2 gl.	7.3 gl.
Totaal glazen Wknd	11.9 gl.	12.8 gl.	10.3 gl.
Totaal glazen p/w	13.9 gl.	19.0 gl.	17.6 gl.

Uit gezondheidsmonitor Windesheim, J.M. Dopmeijer (ongepubliceerd) plus voormeting IkPas2018, R. Bovens

	Windesheim 2017 (drinkers), n=1544	Studenten IkPas 2018 N=184	Overigen IkPas 2018 N=4495
Overmatige drinker	27.4%	49.5%	42.0%
Zware drinker	37.2%	66.3%	41.2%
Glazen p.d. gemiddeld	2.0	2.7	2.5

Volgens AUDIT-C in Windesheim-monitor 2017 88.3% riskant drinken (mannen), resp. 87.3% (vrouwen)

Wat weten we nog meer?

- ▶ Studenten drinken meer dan leeftijdsgenoten (Maalsté 2000)
- ▶ Studenten in studentenverenigingen drinken meer dan studenten die niet lid zijn (Maalsté 2000)
- ▶ Introductieperiode is kwetsbaar moment vanwege:
 - overgangsmoment
 - 18-jaarsgrens
- ▶ Problematisch alcoholgebruik en studievertraging en -uitval hangen sterk samen (Dopmeijer 2013)
- ▶ Studenten in toenemende mate geïnteresseerd in gezond gedrag (Actieplan studentenwelzijn 2018)

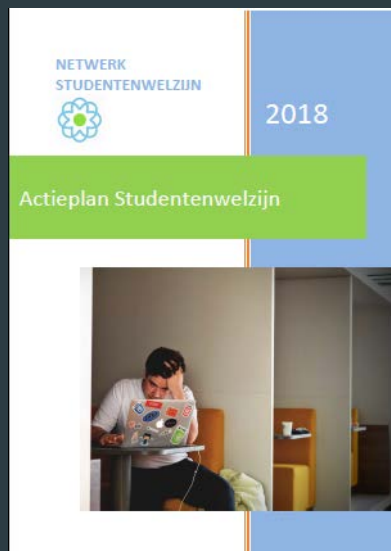
Alcoholbeleid studenten even weggeweest (2006 - 2018)

1998 - 2006 Studentencampagne NIGZ "Ik ben zat ... en wie ben jij?!"

(met Alcohol wetenschap Quiz, mentorentrainingen, alcoholbeleidsdag, IVA-training)

2006 Aandacht verschoof naar 16-minners, door ontbreken landelijke campagne verdwijnt ook lokaal de aandacht

2018 Actieplan studentenwelzijn en Nationaal Preventieakkoord

Het nationaal preventieakkoord

Algemeen

“Voor alle leeftijdsgroepen (van leerling tot student) en bij alle onderwijstypen (van basisonderwijs tot universitair) is nog winst te behalen. De verwachting is echter dat veel gezondheidswinst te halen is bij de doelgroep studenten (hbo en wo), aangezien hier in verhouding tot de andere onderwijstypen nog weinig preventieve maatregelen worden toegepast. Overmatig en zwaar alcoholgebruik moet in de toekomst een minder vanzelfsprekend onderdeel van het studentenleven worden. Bovendien zijn instellingen voor hoger onderwijs een belangrijke ‘vindplaats’ voor jongeren en jongvolwassenen en deze lijken zich goed te lenen voor preventieactiviteiten.”

Ambitie

- ▶ Het streven is dat het aantal studerende jongvolwassenen dat overmatig en/of problematisch drinkt tussen 2018 en 2040 met 50% afneemt. Deze doelstelling wordt in de hieronder genoemde studentenmonitor gemonitord.
- ▶ In alle steden met universiteiten en grote hogescholen zijn in 2021 plannen 'Alcoholpreventie & Studie' ontwikkeld en in uitvoering. Deze plannen hebben tot doel om middels evidence-based maatregelen risicovol en problematisch alcoholgebruik onder studenten stevig terug te dringen.

4 pijlers van (effectieve) preventie (alle onderwijstypen)

- ▶ **Beleid:** bevorderen van een schoolbeleid met regels en afspraken over drinken op en rond school en op school gerelateerde activiteiten.
- ▶ **Educatie:** evidence-based voorlichting aan leerlingen over alcohol en bevorderen van de deskundigheid van docenten.
- ▶ **Vroegsignalering:** signaleren en begeleiden van leerlingen die beginnende problemen hebben met gebruik en verwijzen van leerlingen met problematisch gebruik.
- ▶ **Omgeving:** informatie en ondersteuning aan ouders over alcohol en jongeren.

Instrumentarium

- ▶ De Vereniging van Samenwerkende Universiteiten (VSNU) en Vereniging Hogescholen (VH) bevorderen dat hoger onderwijsinstellingen **in 2019** een verkenning uitvoeren naar hoe effectief alcoholbeleid bij het hoger onderwijs eruit ziet en geïmplementeerd kan worden. Dit gebeurt in samenspraak met maatschappelijke partners, waaronder studie-, studenten- en sportverenigingen. Er wordt in kaart gebracht welke initiatieven er reeds zijn en of er wetenschappelijke evidentie is voor deze initiatieven.
- ▶ VSNU en VH ondersteunen vervolgens de opzet van plannen 'Studie & Alcoholpreventie' **in 2021** door de universiteiten en hogescholen, voor zover dat binnen de invloedssfeer en verantwoordelijkheid van de hogeschool en universiteit ligt. Hiertoe zullen zij good practices uitdragen en intensiveren, in samenspraak met partners als bijvoorbeeld gemeenten. De VSNU en VH zullen hierin faciliteren door het delen van good practices met hun leden.
- ▶ De studentenverenigingen, verenigd in de Landelijke Kamer van Verenigingen (LKvV), zetten zich in om in alle steden waar zij actief zijn een eigen bijdrage te laten leveren aan de plannen 'Studie & Alcoholpreventie'. Onderdeel van deze bijdrage zijn maatregelen die verantwoord alcoholgebruik onder hun leden en binnen de verenigingen stimuleren.

Randvoorwaardelijk

- ▶ Monitoring
- ▶ Sturing
- ▶ Landelijke ondersteuningsstructuur (informatie-uitwisseling, good practises, helpdesk)
- ▶ Structureel en lange adem

Reeds beschikbaar

- ▶ Lokale ondersteuningsstructuur: preventieafdelingen verslavingszorg
- ▶ Factsheets Trimbos-instituut
- ▶ Ervaringen diverse onderwijsinstellingen (Windesheim, UvA, UU etc.)
- ▶ Monitoringinstrumenten
- ▶ Ervaring met integrale aanpak (18-minners)
- ▶ Netwerk op gemeentelijk niveau
- ▶ Op veel plaatsen: enige vorm van beleid tijdens introductie
- ▶ Modellen alcoholbestuursreglement studentenverenigingen, IVA

De (groeierende) rol van de alcoholindustrie

Studentencampagne NIGZ:

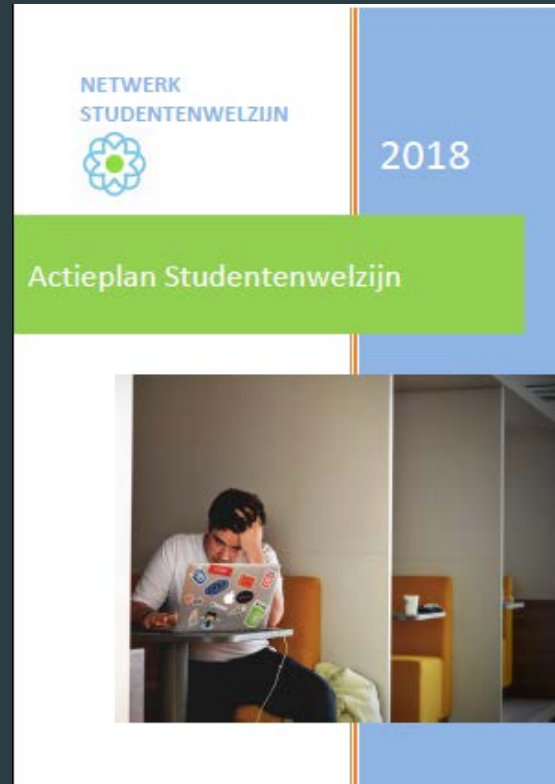
Organisatie van jaarlijkse Alcoholbeleidsdag

Preventieakkoord:

Nederlandse Brouwers zullen in overleg met de betrokken partijen bespreken hoe zij de plannen Studie & Alcoholpreventie kunnen steunen. Vooruitlopend daarop ondernemen zij de volgende activiteiten:

- ▶ De bij Nederlandse Brouwers aangesloten brouwers zullen de studenten verenigingen ondersteunen bij het vormgeven van een verantwoord alcoholbeleid. Met de LKvV en STIVA en in afstemming met GGD en Trimbos zullen zij in 2019 de Instructie Verantwoord Alcoholgebruik actualiseren en toegankelijk maken voor alle leden van de studentenverenigingen.
- ▶ Nederlandse Brouwers en meer specifiek de individuele brouwers zullen samen met die studenten organisaties waarmee contracten zijn (denk aan studentenverenigingen en studentensportverenigingen) alcohol arm- en alcoholvrij bier standaard beschikbaar hebben in het assortiment en promoten.
- ▶ Minimaal twee keer per jaar organiseren brouwers en de betrokken besturen een campagne om alcoholvrij te stimuleren. Daarbij zetten zij in op de introductietijd en op een van de tentamenperiodes.

Studentenwelzijnsbeleid

Aanleiding

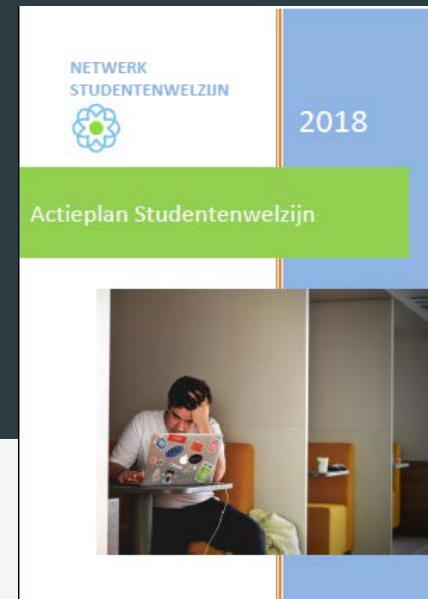
- ▶ Prestatiedruk (BSA, Leenstelsel, FOMO, mantelzorg)
- ▶ Veel uitval/vertraging in 2^e helft studie (dus niet alleen in/na 1^e jaar)
- ▶ Hoge suicidegraad/zware psychische klachten
- ▶ Geen Gezonde Hogeschool/universiteit
- ▶ Handelingsverlegenheid studiebegeleiders

Basis

- ▶ Project FiVe Windesheim (vanaf 2011, vanuit lectoraat verslavingspreventie: Jolien Dopmeijer/Jannet de Jonge/Rob Bovens)
- ▶ Stoplichtmodel Bureau Studentenartsen UvA en HvA (vanaf 2009: Claudia van der Heijde, Anke Klein, Peter Vonck)
- ▶ Lectoraat studiesucces InHolland (vanaf 2015: Rutger Kappe, Nikkie Gubbels)
- ▶ LSvB, ISO

Komen samen met o.a. Triodos Foundation, studentpsychologen, Handicap + Studie, studentendecanen tot een actieplan Studentenwelzijn (april 2018)

5 pijlers studentenwelzijn

- 1 Awareness creëren voor studentenwelzijn
- 2 Binding en een veilig studieklimaat
- 3 Preventie & Vroegsignalering
- 4 Professionalisering van docenten en studentbegeleiders
- 5 Hulpaanbod en Psychosociale interventies

Ook hier randvoorwaardelijk: Monitoring, sturing, lange adem, ondersteuningsstructuur

Belangrijk: Coördinatie, trekker

Aandacht voor:

- ▶ inrichten fysieke omgeving
- ▶ Curriculum
- ▶ Overgang VO-HO (zachte landing), introductie
- ▶ Toegang hulpverleningsaanbod
- ▶ Peersupport
- ▶ Deskundigheidsbevordering docenten
- ▶ Gezonde Leefstijlbevordering (raakvlakken met preventieakkoord)
- ▶ Positieve aanpak, aansluiten bij eigen kracht, zelfregie

Opdracht aan Expertisecentrum handicap + studie door OC en W

- ▶ Verbreding opdracht vanuit OCW aan Handicap + studie naar studentenwelzijn
- ▶ Commitment vergroten binnen het HO
- ▶ Gezamenlijk de zorg voor studenten verbeteren
- ▶ Kader:
 - ▶ Brief minister OCW (25 okt 2018) met daarin:
 - ▶ Gezamenlijke ambitie OCW, VH, VSNU, UvH, LSVb, ISO, h + s

Ambities Studentenwelzijn

1. Aandacht voor inclusief hoger onderwijs studieklimaat
2. Volledige en laagdrempelige informatievoorziening
3. Intensivering financiële ondersteuning
4. Instellingsspecifieke organisatie
5. Continue aandacht voor bekwaamheid

Aanpak

- ▶ Contact leggen met stakeholders
- ▶ Vormen van/aansluiten bij netwerken
- ▶ Samenwerken, elkaar versterken
- ▶ Informatievoorziening
- ▶ Commitment verwerven voor de ambities
- ▶ Opstellen actieplan 2019-2021

Gemeenschappelijk

- ▶ De meeste pijlers
- ▶ Monitoring van aanbod/beleid/regelgeving en monitoring gezondheid en middelengebruik studenten
- ▶ Integrale aanpak
- ▶ Veel gemeenschappelijke stakeholders
- ▶ Verantwoordelijkheid bestuur Hogeschool/universiteit
- ▶ Relatie middelengebruik/psychische klachten en studieuitval/-vertraging, veel comorbiditeit
- ▶ Nadruk op zachte landing/introductie
- ▶ Daarna nadruk op voldoende vangnetten
- ▶ Organisatiestructuur
- ▶ Landelijke ondersteuningsstructuur

Randvoorwaarden landelijke structuur

- ▶ Naast OC en W betrokkenheid VWS (inderdepartementaal)
- ▶ Landelijk netwerk
- ▶ Bewaking van de 5 pijlers
- ▶ Goede informatievoorziening
- ▶ Regelmatig agendasetting
- ▶ Toekomst Netwerk Studentenwelzijn?

Dank voor uw aandacht!

Contact: r.h.l.m.bovens@uvt.nl